

повітового Союзу кооперативів і українського товариства «Просвіта») [укр.]. 146 арк.

5. Державний архів Тернопільської області. Ф. 348. Кременецьке повітове управління товариства «Просвіта». Оп. 1. Спр. 422 (Протоколи засідань видавничої секції українського товариства «Просвіта») [укр.]. 5 арк.

6. Кривецький І. Часописи Галицького Поділля: історико-бібліографічні матеріали з рр. 1882–1927. *Часописи Поділля : історично-бібліографічний збірник з нагоди 150-ліття першої газети на Україні (1776–1926) та 10-ліття існування УС РР* / склали М. Білинський, Н. Співачевський, та І. Кривецький ; за ред. В. Отамановського. Вінниця, 1927–28. С. 3–21.

7. Кременецький «Малий Кобзар» / вступна стаття, упорядк. Євгена Дороша. Тернопіль: Горлиця, 2003. 92 с.

8. Сидоренко Н. Аркадій Животко – невтомний трудівник на ниві української преси. *Українська періодика: історія і сучасність*: доп. та повідомл. десятої Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 31 жовт. – 1 листоп. 2008 р. / НАН України. ЛННБУ ім. В. Стефаника. Відділення «НДЦ періодики»; за ред. М. М. Романюка. Львів, 2008. С. 73–84.

9. Чернихівський Г. Кременеччина від давнини до сучасності. Кременець: Папірус, 1999. 320 с.

10. IV Український статистичний річник 1936–1937 / ред. комітет: др. В. Кубійович та ін. Варшава; Львів: Видання українського економічного бюро; Друкарня НТШ у Львові, 1938.

Яблонський Максим,
кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
max.yablonsky@gmail.com

ТВОРЧИСТЬ Т. ШЕВЧЕНКА В РЕДАКЦІЙНІЙ ПОЛІТИЦІ ЧАСОПISУ «НОВІ ДНІ»

(НА МАТЕРІАЛІ АНАЛІТИКИ ПЕТРА ВОЛИНЯКА 1961 Р.)

Часопис «Нові Дні» (Торонто, 1950–1997) має тривалу видавничу історію. Засновником місячника і незмінним редактором упродовж двох десятиліть був Петро Волиняк (псевдонім Петра Кузьмовича Чечета (1907–1969)). Досвід

письменника [4, с. 473-592; 8] й усвідомлення того, що художньо-образне слово має великий потенціал впливу на читача, очевидно, обумовили те, що значну долю контенту універсального місячника «Нові Дні» становлять художні твори та матеріали про культуру й мистецтво. Націєтворча парадигма творчості Т. Шевченка та непохитний авторитет поета-борця стали наріжним каменем національно-патріотичної концепції журналу «Нові Дні». Закономірно, що в березневих числах, а також в ювілейні 1961 та 1964 рр. творчості Т. Шевченка, її літературознавчій інтерпретації приділялася значна увага. Окрім того, в інформаційних жанрах новинної журналістики та в аналітичних текстах презентовано й осмислено події суспільного життя української громади в Канаді, пов'язані з ушануванням пам'яті Кобзаря [7]. Предметом нашої дослідницької уваги є аналітичні публікації Петра Волиняка 1961 р. на шевченківську тематику.

У статті Петра Волиняка «Пам'ятник Т. Г. Шевченкові у Вашингтоні нервує окупантів» [3] проаналізовано дописи радянської періодики (статті, сатиричну поезію), в яких сформовано фальшивий образ Кобзаря як борця за радянську спільноту й комуністичну ідеологію. Висновки журналіста не втратили актуальності: «Російські окупанти остаточно скотились у моральну прірву, звідки їм ніколи не вдасться вилізти» [3, с. 18].

У центрі подвійного числа за липень і серпень – репортаж Петра Волиняка «Пам'ятника Кобзареві відкрито!» [2]. У преамбулі статті згадується, що КУК (Комітет українців Канади. – М. Я.) запланував зібрати на спорудження пам'ятника Т. Шевченкові в Канаді 150 тис. доларів, «а на час відкриття пам'ятника було зібрано вже понад 160 тисяч і збірка продовжується далі. Президія КУК ухвалила до 150-річчя з дня народження Т. Шевченка створити мільйоновий Шевченківський фонд, з прибутків якого стало підтримувати розвиток української культури в Канаді» [2, с. 2]. У структурі тексту виокремлено частини, що полегшує читацьке сприйняття. Частина «Березень – місяць Кобзаря України» містить міркування численних політичних діячів Канади про значення Т. Шевченка для всіх українців (Голови уряду Канади,

діячів у парламенті провінцій Онтаріо, Манітоба, Саскачеван, Бритіш, Квебек). Розповідь про Вінніпег як українську столицю Канади доповнює інформація про показ дитячої і юнацької самодіяльності (Пласт, СУМ, ОДУМ, МУН, СУМК та УКЮ), про богослужіння в українських церквах (різних конфесій) Вінніпегу. Автор відтворив хвилюючі моменти відкриття пам'ятника: вступна промова президента КУК о. д-ра В. Кушніра, звуки канадського гімну і Шевченкового «Заповіту», промови прем'єра Канади Джана Діфенбейкера, Голови Української Православної церкви в Канаді митрополита Іларіона, Голови Української Католицької церкви в Канаді митрополита Максима, молитви до Тараса... Петро Волиняк у хронологічній послідовності, часто деталізуючи матеріал, відтворює концерт, організований з нагоди відкриття пам'ятника Т. Шевченкові, промову прем'єра Канади на святковому бенкеті. Привертають увагу чіткі висновки автора допису: «1. Кинути внутріукраїнське політикування, а поважно взятися за впливу політику. <...>. Число наших послів у федеральному парламені дуже мале і не завжди вони є настільки якісними одиницями, щоб з них можна було вибрати міністрів»; «2. Збільшуймо свою питому вагу в Канаді. Для цього треба наповнити українцями канадські університети і багатіти. Так, треба вчитись і працювати. <...>»; «3. Використаймо величезні можливості, які дає нам Канада. От, на відкритті пам'ятника Т. Шевченкові прем'єр Манітоби заявив, що через рік українська мова буде введена в школах Манітоби. Але вона може бути і не введена, бо треба ж буде дати охочих її вчити. <...>. Якщо ми в початкових українських школах не навчимо наших дітей мови настільки, щоб вони могли читати клясики і часописи, то така школа взагалі зайва, бо це буде витрата часу та коштів, і ми ніколи не матимемо достатніх кадрів на вивчення української мови в державних середніх школах. <...>»; «4. Виконаймо ухвалу президії КУК і до 150-ліття з дня народження Т. Шевченка зберімо мільйоновий фонд, щоб з його відсотків можна було підтримувати розвиток нашої культури в Канаді. Мусимо покласти край аматорству в школах, у мистецтві, в науці. <...>. Професійність у театрі і школах зменшить почуття меншевартости у слабших

елементів, наповнить їх гордістю за свою націю і наша питома вага в Канаді значно зросте. <...>»; «5. На політично-громадському відтинкові нашої праці мусимо раз на завжди відмовитись від дешевої вуличної агітки і перейти до солідної, науково обґрунтованої пропаганди. <...>» [2, с. 26–27].

У коментарі «Від редакції» Петро Волиняк зауважив, що в наступних числах часопису висловить критичні зауваги про Шевченківські святкування [6]. У вересневому номері це два матеріали редактора місячника. У статті «Кому захотілося бути малим?..» йдеться про неувагу до ролі А. Дарагана, скульптора пам'ятника Т. Шевченкові; проявом нетактовності й навіть політичним промахом вважає Петро Волиняк неухважність до адміністрації міської ради. Непродуманим був і список відзначених нагородами; на думку автора статті, окремі промови були зайвими. Великою проблемою було й те, що майже не звучало поетичне слово Т. Шевченка, за винятком «Кавказу», прочитаного Й. Гірняком; на цьому ж тексті будував свою промову прем'єр Канади [1]. Стаття «Як вони святкували» – це критика святкування століття смерті Т. Шевченка, організованого комуністами в Канаді. Петро Волиняк аргументовано спростовує кількість глядацької аудиторії Всекрайового Шевченківського фестивалю української пісні, музики і танців, що відбувся в Торонто 1 липня 1961 р. В аналізі програми дійства зауважено твори Т. Шевченка в хоровому виконанні, майстерні композиції з балету «Лілея» (композитор – К. Данькевич), «картини та так звані живі сцени на Шевченківські теми» [5, с. 28], однак загальна концепція та ідейна основа підпорядковані униканню національного й витворенню знеособленого образу соціального протистояння.

Отже, аналітичні публікації Петра Волиняка на шевченківську тематику ювілейного 1961 р. – свідчення зрілого мислення публіциста, свідомого національних завдань української журналістики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волиняк П. Кому захотілося бути малим?.. *Нові Дні*. 1961. Ч. 140. С. 10-13.

2. Волиняк П. Пам'ятника Кобзареві відкрито! *Нові Дні*. 1961. Ч. 138-139. С. 2-9, 24-27.
3. Волиняк П. Пам'ятник Т. Г. Шевченкові у Вашингтоні нервує окупантів. *Нові Дні*. 1961. Ч. 133. С. 17-18.
4. Волиняк П. Поговоримо відверто: вибрані статті й оповідання / вступ. ст. В. Сварога; ред. В. Сварог; співред. Д. Кислиця. Торонто: Нові Дні, 1975. 662 с.
5. Волиняк П. Як вони святкували. *Нові Дні*. 1961. Ч. 140. С. 27-30.
6. Вол. П. Від редакції. *Нові Дні*. 1961. Ч. 138-139. С. 24.
7. Яблонський М. Петро Волиняк: «Шевченко знищив залізну завісу» *Національно-патріотичний досвід світового українства в соціально-комунікаційному дискурсі*: Перш. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.: наук. матеріали (м. Запоріжжя, 15–17 жовт. 2017 р.). С. 32–35.
8. Яблонський М. Становлення Петра Волиняка як журналіста: рання прозова творчість. *Масова комунікація: історія, сьогодні, перспективи*. Луцьк, 2019. № 15–16 (10). С. 52–56.